

Talige diversiteit in Pamoek, Misjka en Home in a lunchbox

Dit document/product is één van de opbrengsten van het project “Een opPEPper voor het positieve taalklimaat met de hulp van jeugdliteratuur”, dat mede mogelijk is gemaakt door het NRO Comeniusprogramma Teaching Fellows Comenius Teaching Fellows 2024. Het project is uitgevoerd binnen het lectoraat Taal & Ontwikkeling op Hogeschool KPZ in Zwolle, binnen de associate degree Pedagogisch Educatief Professional.

1. Via jeugdliteratuur bewust worden van maatschappelijke en persoonlijke normen rond taaldiversiteit. Er is een lijst opgesteld van rijke jeugdliteratuur waarin talige diversiteit een rol speelt, waarvan drie boeken zijn uitgewerkt.
2. Met behulp van een reflectieroute reflecteren op hun handelen en denken in talig diverse situaties;
3. Aan de hand van een competentielijst gericht werken aan competenties rond taalinclusief werken in het domein kind en educatie;
4. Kennis vergaren over talige diversiteit, onder andere door het bestuderen van een FAQ (frequently asked questions).

Dit product hoort bij doel 1. In deze module worden studenten door middel van het lezen van jeugdliteratuur uitgedaagd om talige diversiteit vanuit verschillende perspectieven te benaderen. In dit document staan de drie uitgewerkte boeken, met vier mogelijkheden om met het boek aan de slag te gaan: lezen en bespreken van het boek vanuit een bepaald perspectief, bespreken van passages waarin (talige) diversiteit expliciet naar voren komt, beantwoorden van boekspecifieke vragen en de mogelijkheid om ook andere diversiteitsaspecten te bespreken.

Alle mogelijkheden komen het best tot z'n recht wanneer meerdere studenten hetzelfde boek lezen en als groep in gesprek gaan over het verhaal, de eigen gedachten en de vertaling naar de beroepspraktijk.

Mei, 2026

Annemarie Regeling en Lotte Mensink

Home in a lunchbox – Cherry Mo (2024)

1. Lees het boek vanuit verschillende perspectieven: jezelf, een kind, een ouder, een professional
2. In de volgende passages is specifiek aandacht voor (talige) diversiteit:

Bladzijde	Talige diversiteit/ taalnormen
2	Jun geeft een 'verkeerd' antwoord omdat zij niet begrijpt wat het meisje zegt.
3-4	Alle kinderen in de schoolbus zijn met elkaar in gesprek en Jun kan niet meedoen omdat zij de taal niet spreekt.
5-6	Taal is een belangrijk onderdeel in de interactie met anderen. Jun lijkt hier geen onderdeel van uit te kunnen maken.
7	De vragen op papier zijn voor Jun niet te begrijpen omdat zij een ander schrift kent.
14	De taal die Jun hoort begrijpt ze niet. De klas lacht haar uit omdat ze iets 'verkeerd' zegt.
17	Jun probeert mee te doen met de rest van de klas maar heeft eigenlijk geen idee wat ze zegt.
18	Jun probeert haar klasgenoten aan te spreken in hun taal, maar ze begrijpen haar niet.
18	Het is overweldigend voor Jun om zoveel onbegrijpelijke taal te horen.
23	Een leerling maakt contact met Jun en gebruikt daarbij korte zinnen en vooral veel gebaren.
27	Het delen/genieten van eten is een gemeenschappelijke taal: Mmmm!
27-28	Het meisje leest de naam van Jun op haar rugzak, wijst vervolgens naar haarzelf en haar vrienden en noemt hun namen.
31-32	Achterin het boek staan de Engelse en Cantonese zinnen die in het boek op de hand van Jun staan, evenals de gerechten die Jun in het boek deelt met haar klasgenoten.

3. De volgende vragen kun je met elkaar bespreken nadat je het boek hebt gelezen:

Wat valt je op aan hoe Jun zich voelt in haar nieuwe omgeving? Waardoor herken je dit?	Hoe zie je Juns thuistaal en -cultuur terug in het boek, ondanks het ontbreken van tekst?	Stel je voor dat Jun in jouw groep of klas zit: wat zou jij doen om haar talige achtergrond zichtbaar en gewaardeerd te maken?
Welke aannames heb je misschien (onbewust) over kinderen die (nog) weinig Nederlands spreken?	Welke rol spelen beelden, eten en lichaamstaal in het verhaal? Wat zegt dit over communiceren zonder (gedeelde) taal?	Wat betekent “je thuis voelen” in relatie tot taal en cultuur?
Welke kansen biedt een tekstloos prentenboek voor kinderen met verschillende taalachtergronden?	Wat zouden de ouders van Jun van de professional nodig hebben? Wat zou jij doen in dit geval?	Wanneer voelde jij je ooit “anders” of niet volledig begrepen? Wat hielp toen?
Hoe kan het erkennen van iemands thuistaal bijdragen aan welbevinden en zelfvertrouwen?	Hoe kun je als pedagogisch professional ruimte maken voor meerdere talen, ook als je die talen zelf niet spreekt?	Welke kleine acties kun jij straks inzetten om meertaligheid positief te benaderen in jouw werkveld?

4. Andere (diversiteits)aspecten om te bespreken naar aanleiding van dit boek: cultuur, huidskleur, onderwijssystemen (verschil VS – Hong Kong – Nederland).

Misjka - Edward van de Vendel, Anoush Elman en Annet Schaap (2022)

1. Lees het boek vanuit verschillende perspectieven: jezelf, een kind, een ouder, een professional
2. In de volgende passages is specifiek aandacht voor (talige) diversiteit:

Bladzijde	Talige diversiteit/ taalnormen
11	'Oewie oewie,' zei papa tegen Misjka, misschien dacht hij dat dat dwergkonijnentaal was.
13	Ik ben geboren in Afghanistan. We hadden een huis in de hoofdstad, met rozen in de tuin en duiven op het dak, maar ik weet er niet zoveel meer van.
13	Papa had meisjes lesgegeven, en dat mocht niet. Hij had ook vrije gedachten, en die mochten ook niet.
14	We werden dus gesmokkeld. Door mensensmokkelaars. Daarom heette onze reis ook geen reis maar vlucht. We waren vluchtelingen.
21	We gingen allemaal naar een nieuwe school [...] Het was mijn vijfde school en de juf was mijn vijfde juf. Dat krijg je als je steeds ergens anders moet wonen.
23	En bij de kleuters hoorde ik twee meisjes iets tegen elkaar zeggen en volgens mij was het in het Dari, de Afghaanse taal die papa en mama altijd spreken, en ik meestal ook.
24	Nou ja, toen kwamen er drie van die domme jongens uit de klas bij ons staan. Eentje zei: 'Dwergkonijnen? Dat is toch meer iets voor een spreekbeurt van een Nederlander? Waarom doe je niet iets uit je eigen land?'
31	Mama keek naar een soap op Afghan tv [...]
45	Even later vroeg ik: 'Vroeger in Afghanistan hadden we geen huisdieren. Toch?'
48	'Eh...' zei ik. 'Wat ik wil zeggen... denken jullie dat Misjka verstaat wat we tegen hem zeggen?'
49	'Jij en Hamayun kletsen de hele tijd met hem!' riep Navid. 'Dus waarom doe je dat dan, als je niet zeker weet of hij je verstaat?'
50	'Gelukkig,' zei Hamayun. 'Maar eh... wat ik nog wou zeggen... Juist omdat we niet weten wat Misjka precies verstaat, is het misschien slim om dingen aan hem te vertellen die eh... zeg maar... niet voor iedereen bedoeld zijn.'
56	Mijn zoon zal opgroeien en dan wordt hij de burgemeester van Bamyān... Zo ging het toch? Bááche az moo kaláán shawa, wááli-e-Bámiyan shawaa...
69	Opeens kuchte papa. Meteen werden we alledrie stil, want een kuchje betekende dat hij ging vertellen.
78	Ik fluisterde: 'Mama, ik kan echt niet naar school.'[...] Hamayun heeft je juf al gebeld. Vandaag blijf je bij mij.'
104	Haar ogen schoten van Hamayun naar Bashir en van mij naar Navid. Ik zag dat ze schrok.
108	'Het komt door ons. Doordat we buitenlanders zijn. Je zag toch dat ze bang was?' zei Bashir. 'Het is gewoon zo'n typisch Nederlandse heks.'
115	Ze vroeg: 'Waar komen jullie vandaan?' Ik zei: 'H-hier uit het dorp.' 'Nee,' zei ze. 'Waar komen jullie écht vandaan?'
144	Er waren zoveel vragen geweest. Alle kinderen wilden iets weten van mij of van mijn broers. We zongen zelfs nog een stukje uit het liedje van Bamyān. [...] Op het plein liepen er wel tien kinderen met ons mee, ze wilden allemaal een keer komen spelen.

3. De volgende vragen kun je met elkaar bespreken nadat je het boek hebt gelezen:

Welke rol speelt taal in Misjka? Wat betekent taal voor wie jij bent?	Welke talen en culturen komen impliciet of expliciet naar voren in het boek?	Stel je voor dat Roya in jouw groep zit: wat zou jij doen om te zorgen dat ze zich veilig en gezien voelt?
Wat zouden de ouders van Roya nodig hebben van een professional? Wat zou jij doen in dit geval?	Hoe zie je dat verlies van taal ook een vorm van verlies van identiteit kan zijn?	Wat vertelt het verhaal over wat er gebeurt als iemands thuistaal weinig ruimte krijgt?
Hoe kun je signalen herkennen dat een kind worstelt met taal, identiteit of erbij horen?	Wat zou jij wel en juist niet vertellen aan de klasgenoten van Roya, voordat Roya in haar nieuwe klas start?	Welke rol speelt familie in dit boek en hoe zou je dit als professional nog meer kunnen benutten?
Hoe kun je in jouw toekomstige werkplek laten zien dat alle talen welkom zijn?	Welke rol kun jij spelen in het versterken van het zelfvertrouwen van meertalige kinderen?	Wat (of wie) maakt dat Roya zich thuis voelt? Hoe kun je daar op je werkplek nog meer aandacht aan besteden?

4. Andere (diversiteits)aspecten om te bespreken naar aanleiding van dit boek: cultuur, sociaal-economische status, huisvesting, burgerschap.

Pamook – Cora Sakalli (2023)

1. Lees het boek vanuit verschillende perspectieven: jezelf, een kind, een ouder, een professional
2. In de volgende passages is specifiek aandacht voor (talige) diversiteit:

Bladzijde	Talige diversiteit/ taalnormen
7	Baba (papa)
9	Doekoe (geld)
14	'Ja, van Pamuk, mompelde ik met een rood hoofd. 'P-A-M-U-K. Je spreekt het uit als Pamook. Zo worden veel katten in Turkije genoemd.'
	Pamook = katoen (uitleg op blz. 95)
16	Selam (hoi)
27	'Ne oldu?' roept Anne (wat is er aan de hand) 'Camin, liefste' (liefje)
28	'Esoglu esek,'scheldt baba (zoon van een ezel)
36	'Haydi, gel. Kom hier.' (kom nou)
58	Er komt een vrouw bij het groepjes staan. Ze draagt een hoofddoek en heeft een klein kind op haar heup. 'Niet te geloven,' zegt oma met ingehouden adem. (...) 'Ze zeiden dat er een arts ging wonen,' snuift oma. 'Een chirurg zelfs. Wat moet dit voorstellen?'
62	'Allah-Allah,' hoor ik Melek kreunen.
65-66	'Zijn het Marokkanen?' gaat oma verder. 'Hoe moet ik dat weten?' Ik plant mijn ellebogen op tafel en laat mijn bakstenen hoofd op mijn handpalmen steunen. 'Je hebt toch met die mensen staan praten?' 'Ja, gepraat ja,' snauw ik, 'geen paspoortcontrole uitgevoerd!' (...) 'Het zijn niet het type burens waar ik om sta te juichen,' zegt oma. 'Die vrouw leek me anders best aardig,' zeg ik kortaf.
70	Anneanne en dede (oma en opa)
76	Hoş geldin (welkom)
77	Hoş bulduk (bedankt voor het welkom)
91	Söyle (vertel)
93	Gözleme (hartig gerecht)
95	Tatli Kedi (lieve kat)
103	'Je schrijft het eigenlijk met een "u" maar met een "oe" is misschien handiger, want zo spreek je het uit. P-A-M-O-E-K,' zegt hij met een schorre stem.
155	Kuzum (mijn lammetje)
196	'Yo Franka,' roept hij. 'Kom effe.'
223	'Volgens mij was je pa niet echt happy toen hij hoorde dat je met je buurmeisje op stap bent,' fluistert hij plagerig in mijn oor. 'Ik moet er zelf ook nog even aan wennen, hoor, dat je fix hebt met een kaas.'
225	'Orkun!' bast hij. Hij pakt Orkun bij zijn arm en zegt iets tegen hem in het Turks. Het klinkt streng.

3. De volgende vragen kun je met elkaar bespreken nadat je het boek hebt gelezen:

Noem een situatie uit het boek waarin sprake is van een (cultureel of talig) misverstand. Kun je ook een voorbeeld geven uit je eigen leven?	Heb je zelf ervaring met het spreken van meerdere talen (inclusief dialecten en straattaal)?	Vind je dat alle talen en taalvarianten (zoals straattaal) evenveel waard zijn? Waarom wel of niet?
Waarom gebruiken jongeren straattaal volgens jou? Welke rol speelt identiteit hierbij?	Wat laat het boek zien over stereotypering van jongeren met een migratieachtergrond?	Wat zouden de ouders van Franka en Orkan nodig hebben van professionals? Wat zou jij doen om hen te betrekken bij school/opvang/sport?
In dit boek lees je soms wat straattaal. Gebruik(te) jij dat ook? In welke situatie en met wie? Mogen kinderen/jongeren op jouw praktijkplaats straattaal gebruiken?	Gebruik jij wel eens begroetingswoorden uit andere talen, zoals in het boek?	Welke rol kan jij spelen in het creëren van een band tussen kinderen uit diverse talige en culturele achtergronden?
In hoeverre past Franka zich aan aan de leefwereld van Orkan – en andersom?	Welke Turkse woorden uit dit boek kende je al? De woorden die je niet kende; kon je de betekenis afleiden uit het verhaal of je eigen talenkennis?	Welke verschillen zie je tussen de gezinnen van Franka en Orkun?

4. Andere (diversiteits)aspecten om te bespreken naar aanleiding van dit boek: cultuur, sociaal-economische status, burgerschap, verslaving, fysieke gezondheid, gezinsvormen (scheiding).